15

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA,

DE

ADSTRINGENTIUM PERVERSO IN HÆMORRHAGIIS USU ET EFFECTU,

Quam

AUSPICE DEO PROPITIO

Et Conſenſu atque Auctoritate Gratioſæ Facultatis Medicæ,

IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,

PRÆSIDE

DN. D. MICHAELE ALBERTI

SACR. MAJ. REG. BORUSS. AULICO ET CONSIST. MAGDEB. CONSILIARIO, MED. ET PHILOS. NATUR. PROFESSORE PUBL. ORDIN. ACAD. NAT. CUR. COLLEGA, SOCIET. REG. BORUSS. SCIENT. SODALI, ETC.

DN. DECANO H. T. SPECTATISSIMO,

Domino Patrono ac Promotore ſuo omni honoris cultu proſequendo,

PRO GRADU DOCTORIS

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS DOCTORALIBUS LEGITIME IMPETRANDIS,

HORIS LOCOQVE CONSUETIS

ANNO MDCCXXIX. D AUGUST.

PUBLICÆ AC PLACIDÆ ERUDITORUM VENTILATIONI SUBJICIET

RESPONDENS

IGNATIUS DENICLER,

LANDESHUTA-SILESIUS.

HALÆ MAGDEB. TYPIS JOH. CHRISTIANI HENDELII, Acad. Typogr.

PROOEMIUM.

MEdicina rationalis inter alia requiſita, non modo remediorum ſelectum, ſed & congruum illorum uſum complectitur, quoniam in imperiti manu medicamenta, ſi non aliquando ex accidenti bonum, utplurimum tamen perverſum & ſiniſtrum uſum exſerunt; ſiquidem alias remedia præter divinam benedictionem, non niſi ſub prudentis & probati artificis manu ſalutarem effectum edere poſſunt; quemadmodum in communi ordine naturali omnia media, inſtrumenta & ſubſidia in congrua relatione & comparatione, ut & juſto ordine virtutem ſuam ſalutiferam exhibere poſſunt: hinc in Medicina non ſufficit tantum morbos & remedia noſſe, ſed potius præſtat probata, efficacia & ſecura talia remedia juxta rationes ſubjecti ægrotantis, cauſæ morbificæ & ipſius morbi condigne ordinare; & in hac obſerva-

tione conſiſtit, methodus medendi ac judicium pra-ćticum: unde perperam confidentia tantum in hoc aut illud remedium conjicitur, quod in dextra manu dextros & ſalubres, in ſiniſtra vero i. e. imperita manu, ſiniſtros & perverſos prodit effectus: Inter alia remediorum ſpecimina magnam vulgo tenent & poſſident exiſtimationem ſic dicta Adſtringentia, quibus ex *Galeni* judicio multiplex virtus medicamentoſa adſcribitur; unde eadem in multis caſibus & neceſſitatibus, multis ſacra quaſi anchora exiſtit; quamobrem ſub variante interpretatione facile hujus tituli remedia Panaceis & Polychreſtis adſcribi queant, dum modo fluidas, modo ſolidas partes afficiunt, modo ſolidas mobiles, modo fixas & immobiles obfirmare & alterare dicuntur: modo nimios motus coercere, modo deficientes roborare traduntur, adeoque & materiæ & motui ſatisfacere creduntur: Seorſim vero de talibus remediis aſſeveratur, quod alio uſu & effectu vias & exitus occludant, alio recludant & aperiant; nunc reſolvant, alibi incraſſent, jam fibras motrices neceſſario robore inſtruant, nunc nimio motu præditas, congrua temperie afficiant: interdum motus excitent, aliquando refrænent; alibi partes augeant, reparent, conſolident & reſtituant, alibi minuant, imprimis ſi luxuriari & in ſuperfluam ampliationem abire videntur, quamobrem nonnunquam contra nimiam obeſitatem commendantur: nunc deſtinantur ad illum ſcopum, quo humores e partibus repellant, alibi quo in partes advehant & impellant, aliquando iisdem calida, nonnunquam frigida facultas tribuitur; modo cerebrum, cor, ventri-

culum

culum aliasque partes roborare dicuntur, modo nimios in hiſce partibus motus refrænare & compeſcere debent: propterea cephalica, cordialia, pectoralia, ſtomachica, hepatica, uterina, ſplenetica, nephritica varia dantur remedia, quæ de adſtringentium proſapia eſſe ſolent: quid quod illi, qui ſpecificorum remediorum exiſtentiam aut dubiam & æquivocam, aut fallacem & imaginariam eſſe putant, illud judicium ferre ſolent, quod ſpecifica non alia ſint remedia, quam quæ ad communem claſſem adſtringentium pertinent: quare ferme pluribus indicationibus therapevticis remedia hujus nominis combinari poſſent, ſi ſecundum communem dijudicationem procedere malimus: ob id etiam contingit, ut aliquando adſtringentibus virtus adſcribatur plane alterius efficaciæ, quale exemplar occurrit in radicibus biſtortæ & tormentillæ, quibus vis alexipharmaca, aut ſpeciali modo malignitati reſiſtens tribuitur: imo in aliis arduis morbis, quædam remedia illis oppoſita, quæ peculiari virtute opem iisdem conciliare dicuntur, ex adſtringentium claſſe ſeliguntur, qualia interdum nonnulla antiſpaſmodica, anticonvulſiva aliaque exiſtunt; & quo effectu magis remedium quoddam ſe prodit, quam ſi oppoſitis effectibus & operationibus inclareſcit, qualia remedia ſeorſim etiam concelebravit *Galenus*, quæ aliquando aperiunt, interdum retinent & occludunt, excedentes excretiones retinent, retentas & deficientes promovent, quales virtutes etiam adſtringentibus adſcriptas paſſim legimus: Et ſane optandum eſſet, ut hactenus

 alle-

allegatæ laudes ſecuris uſibus reſpondeant, ne forte interdum æquivocos & fortuitos effectus in deprædicatis illis encomiis aliquando reperiamus: Quam altiſonæ & jucundæ de adſtringentibus prædictæ ſunt promiſſiones, tam eximiam diffidentiam cauſantur tot ſiniſtri & pernicioſi effectus, qui cum talibus medicamentis excitati fuerant; ubi quidem ob abuſum, aut malum uſum illorum perita & circumſpecta ordinatio haud rejicitur, dum in foro therapevtico iisdem carere haud poſſumus; quare & iſta, ſicut omnia reliqua adminicula medicamentoſa artificioſam ordinationem requirunt; attamen diverſa experimenta teſtantur, quod non omnis artificioſa horum remediorum commendatio & propinatio ſit, quæ pro tali haberi vult, quin potius crebra teſtimonia comprobant, quam facile & frequenter in multis caſibus & occaſionibus cum illorum adſtringentium uſu pravi effectus & pernicioſæ conſecutiones provocentur: & quando morbos chronicos, alios prægreſſos morboſos affectus conſequentes attento ſcrutamur animo tunc ſane in comparatione ad alias cauſas, multum illorum adſtringentium uſui ſuas debent origines & radices: Proinde hæc remedia multis ſacram velut exhibent anchoram, præcipue in largis aut prodigis excretionibus, in quarum cura quidam in præcoci & ſenſus ad minimum tranquillante ſuppreſſione & retentione acquieſcunt & morbum tali modo curatum eſſe ſibi perſuadent, cum tamen multi ex prava conſecutione ſapere & aliter ſentire diſcant, modo aliquando corruptus conſequentis morbi ſtatus aliquam

emen-

emendationem admittat: nec facile quenquam, rerum medicarum gnarum latet, quomodo multi Medici & Chirurgi peculiares compoſitiones & formulas adſtringentium remediorum, vario modo commixtas & ut ajunt correctas, poſſideant & commendent: Inter alias laudes, quæ adſtringentibus tribuuntur, inclaruit illa vis, qua præternaturales & excedentes aut incongruas & perniciofas ſanguinis profuſiones compeſcere & ſupprimere dicuntur; quod vero in hac ordinatione artificioſa, judicioſa & circumſpecta directione indigeant, variis demonſtrationibus probari poteſt: Quam ob rem præſenti Inaugurali Specimine ADSTRINGENTIUM PERVERSUM IN HÆMORRHAGIIS USUM ET EFFECTUM brevi explicatione indicabimus: Adſit noſtris conatibus divina Benedictio, ut votis bonis reſpondeant.

§. I.

QUando de *Adſtringentium ſiniſtro uſu & effectu in Hæmorrhagiis* diſſerere cogitamus, tunc quoad *titulum* pro illuſtratione pauca monere placet, videlicet, quod remedia, quæ virtute *tali* prædita in ſchola medica agnoſcuntur, non abſolute *deobſtruentia* & ſucceſſum alicujus fluxus *opprimentia* & ſufflaminantia exiſtant, ſed talia quæ modo fibras *motrices*, ſive fibrarum *tonum* ita *excitant* & adjuvant, ut modo actualis *fluxus* cujusdam retentio & *occluſio* conſequatur, modo alius *efficacior* & vegetior gradus motus in

iis-

iisdem provocetur, quo mediante functio in aliqua parte adminiſtranda *allevatur*, modo *præjudicioſus* motus & proceſſus *cohibetur*, quales effectus non raro ſub prudenti & perita directione ad *ſalutarem* ſcopum promoventur, ut ita *in genere* inclareſcat, quod adſtringentia ſub manu artificis multiplicem *ſalutem* afferre adjuvent: Quod *ſiniſtrum* uſum horum adſtringentium attinet, tunc ille præcipue reſpicit partim ipſa *remedia potentius* adſtringentia, aut in *ſenſibilioribus* & in *excedentes* motuum gradus pronis ſubjectis, aut in affectibus *mitioribus* & tractabilioribus, quibus *fortiora* talia remedia *adæquata haud* ſunt, adhibita, partim quando quælibet adſtringentia in *ſubjecto inconvenienti*, inopportuno *tempore*, *quantitate* ſuſpecta, *methodo* incongrua, minus neceſſaria *repetitione*, præter ullam *urgentem* neceſſitatem, quando etiam alia, mitius & *ſecurius* operantia in aliquo morboſo ſtatu & effectu conveniunt & *ſatisfaciunt*, ut & quando minus digna *præcautione*, minus apta corporis *præparatione*, minus ſollicita *potentioris* effectus adſtringentis *mitigatione*, minus provida *alienarum* conſecutionum *præſervatione* adhibita fuere, qualem uſum dein aut *evidenter pernicioſi*, aut ſatis *ſuſpecti*, aut alii etiam *incongrui* effectus excipiunt, qui morbum præſentem *exacerbant*, *deteriorant*, *contumaciorem* reddunt, *corrumpunt*, in *aliud* ſchema conjiciunt, cum *novo ſuperveniente* affectu morboſo *complicant*, adeoque diverſo modo noxam inferunt; ex quibus effectibus & conſecutionibus facile *ſiniſter* horum remediorum uſus inclareſcit, ut propterea periti & prudentes Medici *cautum* uſum, cum iisdem obſervandum, commendent: *conf. Illuſtr. D. D. Stahlius in diſp. de Adſtringentium cauto uſu:* Quod porro

per-

perverſum adſtringentium *effectum* concernit, tunc ille interdum plane *alius* occurrit, quam quidem *intentus* & inſtitutus fuit: ita enim inter medicos obſervatores conſtat, quod ſub *diverſa* applicatione & relatione hæc remedia *contrarios* effectus edant; hinc *Smetius in Miſcell. Med. Lib. 1. ep. 3. p. 33.* teſtatur, quomodo aliquando *adſtringentia imbecilla roborent*, *aliquando partes imbecillas reddant:* Similiter *Riedlinus Lin. Med. An. 1. Menſ. Auguſt. obſ. 25. p. 259.* producit caſum, quo confirmat, quod *adſtringentia ſæpe non adſtringant:* quo loco caſum profert, quo teſtari vult, quod *adſtringentia alvum antea obſtructam ſolverint:* Sic *Hartmannus in ſua Praxi Chymiatrica*, ubi de *Menſium ſuppreſſione* tractat, ad illos *revocandos Martialia* varia remedia admodum extollit: & quamvis a quibusdam Martis virtus *aperitiva* admodum deprædicetur, tamen *Ettmullerus* recte de eodem judicat, *Mars ſemper per ſe adſtringit & terra magis ſtyptica adſtrictoriam tantum habet virtutem: aperit vero mars tantum per accidens*, *vid. illius Colleg. Chymic. Lect. 34.* ubi de *Marte* agit: *perverſus* itaque ille eſt adſtringentium effectus, quando hæc evacuationes quasdam excitant & *augent*, ſi illas *minuere* & *coercere* debent, quando vires *enervant*, ſi easdem reficere debent, ſi partes *relaxant*, quando easdem *obfirmare* debent, quales *ſiniſtri* effectus alias *principali* adſtringentium virtuti *minus* reſpondent: denique vero non *in genere* hunc perverſum uſum & effectum adſtringentium hoc themate notare placet, qui labor amplior & diffuſior eſſet, ſed tantum *Hæmorrhagias* ſelegimus, in quibus remedia hæc alioquin *facile* & cum *multa ſpe* ac promiſſione ordinantur, quæ tamen non raro *alienam* in iisdem operationem exſerunt.

B §. II.

§. II.

In *generali* hac diſquiſitione *Practica* ſignificamus quod ſiniſter uſus & *perverſus* effectus *Adſtringentium* obſervetur in *Hæmorrhagiis*, præcipue *ſpontaneis*, largis licet, tamen in *relatione* ad ſubjecta non *ſuperfluis* & abſolute pernicioſis, quando eadem de tali vegeto naturali *robore* pollent, quo præter reliquum *bonum* & avidum appetitum & *plenum* victum, in ſanguificationis negotio diſtincte *operoſa* exiſtunt, unde etiam *facile* & *cito multam* ſanguinis copiam colligunt & continent, quamobrem ob alias *concurrentes* cauſas in *liberales*, ſufficientes & *largas* ſanguinis profuſiones inclinant: proinde in ſubjectis *junioribus*, *ſenſibilioribus*, aut ratione *temperamenti* in *motus* ſtrenuos & præcipites valde *proclivibus*, nec non ex *hæreditaria* diſpoſitione aut *conſvetudine* ad *coacervandum* & *evacuandum* ſanguinem *valde* diſpoſitis, aut cum *repetita* & alacri Hæmorrhagia cum eximia *euphoria* ſublevatis, adſtringentia remedia facile *ſiniſtrum* effectum edunt: præterea idem contingit in ſubjectis imprimis *calidi* temperamenti, *moribus* ſtrenuis, *impetuoſis*, præcipitibus, variantibus, inconſtantibus aut moroſis, nec non frequentibus *animi pathematibus* præditis: multis *arduis* & difficilibus *animi* operationibus occupatis, in valde *laborioſo* & *mobili* vitæ genere negotioſis, crebris animi & corporis *exæſtuationibus* expoſitis, in *diæta* bona, *plena*, *pingui*, aromatica & *ſpirituoſa* viventibus, multiplicibus *exceſſibus* in diæta deditis, præcipue *crapulæ* aliquando indulgentibus, indeque ſanguinis commotiones *orgaſticas* ſæpius invitantibus & revocantibus: præter haſce circumſtantias adſtringentia facile in Hæmorrhagiis *inimica* evadunt,

dunt, quando tales Hæmorrhagiæ *periodicæ* exiſtunt & unquam hac *ſtataria* invaſione vel *ſalubres* fuere, vel ex ejusmodi *ſalutari* genio continuant, attamen in *proximo* progreſſu quoad nonnullas qualitates declinant & exorbitant, aut *vicario* actu ex *inſolito* licet *loco* inſolitoque *tempore prægreſſas* ſalutares & conſuetas Hæmorrhagias *compenſant:* quando porro erumpentes Hæmorrhagias mox in *initio* ſui ſucceſſus magni *orgaſmi* ſanguinis & fortes ac tenaces *congeſtiones* comitantur, quando *ſanguis* talium ſubjectorum valde *tenuis* exiſtit, quando talibus Hæmorrhagiis reliquæ *ordinariæ* excretiones immutatæ & *ſufflaminatæ* ſunt, velut *peripherica*, per *ſtricturam* cutis, repreſſionem & congeſtionem ſanguinis ad locum apertum, unde *horripilationes* extremitatum ortum trahere ſolent, vel ſi *alvina* excretio retinetur, *urina parcius* ſecernitur & excernitur, adeoque motus *congeſtorius* præſentem Hæmorrhagiam *tenacius* urget & comitatur: quando inſuper Hæmorrhagiæ quædam, alias *ſalutares* ſanguinis evacuationes ſubſiſtentes, *vicario* modo ex *inſolito* loco conſequuntur, *difficilius* vero inde *erumpunt*, *parcius* fluunt, contumacius tamen & impetuoſius ſuo *molimine eluctatorio* proſequuntur, tunc accelerata & liberali manu propinata adſtringentia eminens damnum cauſantur: ſi pariter in ſubjectis valde *plethoricis*, *carnoſioris* habitus Hæmorrhagiæ cum magno ſanguinis *orgaſmo* & forti *congeſtione* ſtipatæ procedunt, inſuper etiam adſtringentia mox in *primo* hujus profluvii acceſſu parca quantitate offeruntur, tunc eadem *interdum præſentem* Hæmorrhagiam magis *augent* & ad *exceſſum* diſponunt, dum fibris motu *congeſtorio* jam qualificatis *majus robur* addunt, ac præſentem congeſtio-

nem *augent*, cui ſanguis alias *commotus* facile obtemperat, ut majori copia effluat: ſi vero adſtringentia *plenariam* fibrarum, maxime circa locum *excretionis conſtrictionem* cauſantur, tunc etiam præſentis Hæmorrhagiæ *plenariam* oppreſſionem ſive *occluſionem* conciliant.

§. III.

Quod vero nunc *Hæmorrhagias*, in *ſpeciali* indole obſervandas, attinet, tunc primo loco *Narium Hæmorrhagias* ſub disquiſitionem ducimus, quæ quando *modice* & *placide* ſuccedunt, *nulla* tali coactione & *adſtrictione* indigent: neque etiam illas in valde *plethoricis* ſubjectis, præcipue *calidi* temperamenti & diæta *ſpirituoſa* fruentibus, aut quando *impetuoſe* erumpunt, ex cauſis *ſanguinem valde* commoventibus, imprimis *moralibus* & *patheticis* natis, magna & *forti congeſtione* præditis & inſtructis, *ſubitanea* & liberali ordinatione conveniunt; tanto minus ſi *ſponte* exoriuntur & antehac *ſalutares* effectus præſtiterunt: quo etiam *plurimæ* illarum circumſtantiarum pertinent, quæ in *generali* præmiſſa tractatione annotatæ ſunt: neque oblivioni tradendæ ſunt tales Hæmorrhagiæ narium in natu *provectioribus* aut *ſenectuti* proximioribus ſubjectis, in quibus *repente* propinata adſtringentia *eminenter perverſum* effectum edere ſolent, ita ut ex effectu, eventu & conſecutione *malus* & *imperitus* illorum uſus dijudicari, æſtimari & agnoſci queat; huc laudabili ſtudio & prudenti obſervatione advertit *Excell. D. D. Stahlius in diſp. allegata ſſ. 27. & 28.* qui etiam *ſſ. 26. metaſchematismos morborum*, in hac obſervatione ſedulo & ſollicite annotandos, commendat: quæ damna & affectuum ſpecimina e *perverſo* adſtringentium uſu in tali-

bus

bus Hæmorrhagiis oriantur, paucis indicabimus: ita *incongrue* cohibita talis Hæmorrhagia cauſatur aliquando graves, pertinaces & ægre coercibiles *dolores capitis*, *ophthalmiam*, *lippitudinem*, *viſus obſcurationem*, *catarrhos fixos* capitis, *Vertigines*, *ſpasmos* inſolitos, *epilepſiam*, *ephemeram ſimplicem* aut plurium dierum, *polypos* narium, *puſtulas* & *efflorescentias* faciei, *inflationes narium*, qualem caſum *A. N. C. Dec. 2. an. 8. obſ. 226.* allegant, qualis etiam *Dn. D. Præſidi* innotuit, ubi filiolo narium hæmorrhagia *præmature* cum adſtringente cohibita fuit, unde mox naſus *rubicundo tumore* & conſequente *Eryſipelate* correptus fuit: proinde exempla conſtant, quomodo *Hæmorrhagia narium* cohibita *Apoplexiam* invitaverit; *conf. Hildanus Cent. 3. obſ. 11.* *Wepferus* & *Schneiderus* ubi de cauſis & curatione Apoplexiæ agunt: hinc *Platerus de obſervat. propr.* (quem *Schenckius lib. 1. obſ. 1. de apoplexia* allegat) dicit: *apoplexia etiam oritur, ſi ſuppreſſa ſit aliqua ſanguinis evacuatio, præc. ſi Hæmorrhoidum fluxio conſueta cohibita* fuit: aliquando itaque ſanguis *in cerebro* per tenerrima vaſcula rumpit & *extravaſationem* ſubit, quandoque alium *inſolitum* locum eruptionis invenit, qualem caſum allegat *Camerarius in obſervat. propriis* & *Schenckius lib. 1. de naribus* ſub tit *promiſcua obſ. 5.* cum inſcriptione: *ſanguis poſt reſtinctum fluxum narium ex oculis emanans:* ita conſtat *Dn. D. Præſidi* ubi Theologus Hannoveranus ex Hæmorrhagia narium cum adſtringente *ſuppreſſa*, in ſubitaneam & incurabilem *cæcitatem* incidit: huc quadrant caſus obſervatæ fatuitatis aut plane *delirii* a *ſuppreſſa* tali hæmorrhagia *vid. Gabelchoverus Curat. & obſervat. medic. Cent. 3. curat. 78.* *Hoechſtetterus decad. 2.*

 caſ.

caſ.9. commemorat *ſuggillationem corporis ex narium Hæmorrhagia cum adſtringentibus remediis ſuppreſſa*, ortam: quomodo ſuppreſſæ tales Hæmorrhagiæ ad *phrenitidem*, *anginam*, *peripnevmoniam*, affectus *pleuriticos*, *Hæmoptyſin* ejusque *molimina*, *aſthmata*, tuſſes ſiccas & valde intricatas, *tumores colli* & *capitis* contribuant, nec non ad *difficilem* reſpirationem, *rhevmatismos*, affectus *arthriticos* &c. attentis practicis incognitum eſſe haud poteſt: & quæ alia *abſcondita* & intricata mala ex ejusmodi cohibitione ortum ducant, in ſcrutiniis & obductionibus mortuorum denique inclareſcit: imo *Gabelchoverus Cent.5. curat.37. mortem ex cohibito ſanguinis profluvio per nares in Cephalalgia epidemica* recenſet: *Morbillos narium Hæmorrhagiam ſuppreſſam ſecutos* enarrat. *Salmuth. Cent.3. obſ.31.* Ex ejusmodi teſtimoniis facile liquet, quod vera ſit *Thoneri* obſervatio *lib.4. obſ.4. p.227. de ſanguinis effluxu inhibendo*, *quam periculoſum*, ubi de alia ſpecie hæmorrhagiæ e capite procedentis ita profitetur, *etſi ex obſervationibus Medicorum conſtet, ſi natura molita ſanguinis excretionem per gingivas, eo repreſſo, ad vias urinarias ſe converterit: &c.* unde liquet, quomodo adſtringentia naturam in *libera* & *ordinata* ſua operatione turbent & varios connexos perverſos effectus exſerant; quos peritus Medicus vitare poteſt & debet, ſi *cautum* adſtringentium uſum obſervat. Nec deſunt etiam exempla, quibus probari poteſt, quod adſtringentia oblata, ſub præſente *fortiori* congeſtione & ſanguinis *majori* orgasmo, non modo abdominis viſcera *firmius* occludendo, ſed & eo ipſo ſanguinis largiorem *affluxum* ad *caput augendo*

&

& confirmando, narium Hæmorrhagias *exacerbaverint* & in ominoſiorem *exceſſum* deturbaverint.

§. IV.

In *Hæmoptyſi*, quem *perverſum* ſæpe uſum adſtringentia proferant, multa *exempla* & peritorum *medicorum* ſuffragia comprobant: etenim quando in hac ſpecie Hæmorrhagiæ *confeſtim* talia remedia, præcipue *potentia*, aut *copioſa* & *frequenti* continuatione propinantur, vel *ſubitaneam* aliquando *ſuffocationem* cauſantur, dum in pulmonum cellulas *copioſius* effuſus & extravaſatus ſanguis, nec antrorſum, neque retrorſum progredi, adeoque *expectorari* haud poteſt; unde *obruuntur* pulmones, *majores* bronchiorum canales *occluduntur*, aërisque acceſſus intercipitur, ſicque *ſuffocatio* excitatur: nonnunquam talia remedia ſanguinis excretionem quidem *cohibent*, ſed gravem affectum *aſthmaticum*, ſemi ſuffocativum excitant & morbum valde *anguſtantem* provocant: aliquando gravem & lethalem *peripnevmoniam* cauſantur, hinc *Ettmüllerus*, ubi *de Hæmoptyſi* in Praxi tractat: dicit: *interna adſtringentia ante & ſine avertentium adminiſtratione, non facile uſurpanda, ne ſanguinis inconcinnam ſuppreſſionem ſuffocatio aut peripnevmonia excipiat:* quidquod *Schenckius lib. 2. ſub. tit. hæmoptyſi mortui obſ.* cui inſcriptio *adſtringentium intempeſtivo uſu hæmoptoicus moritur*, teſtatur, quam *pernicioſus* horum remediorum uſus fuerit in hac Hæmorrhagia; porro hæc remedia ad *Febrilium* motuum *complicationem* cum Hæmoptyſi diſponunt; nam quando effluxus ſanguinis *repente ſupprimitur*, a *tergo* vero in pulmonum *ſubſtantia* ſanguis ſtrenue & affatim affluit, tunc facile periculoſa *ſtagnatio* & *ſta-*

ſis

ſis ſanguinis in pulmonum *celluloſa* & *membranoſa* ſubſtantia & textura oritur, cui aliquando *inflammatio* cum *febre*, aliquando *ſola febris* ſupervenit: præterea hæc remedia quemlibet hæmoptyſeos gradum in certam & acceleratam phthiſin diſponunt: id quod peculiari obſervatione notat *Celeb. Stahlius diſp. cit. ſ. 29.* ſiquidem hæc remedia *præmature* fluxum ſanguinis *opprimunt*, adeoque efficiunt, ut *occluſa* magna ſanguinis extravaſati copia cito in *corruptionem* ruat & pulmonum *ſubſtantiam* afficiat: nec non ab hoc *incongruo* adſtringentium uſu evenit, ut pulmones *indurentur*, tuſſes & *aſthmata ſicca* conſequantur, *polypoſæ* concretiones in *pulmonibus* & *corde* oriantur, quæ reliquum affectus *ſucceſſum* tanto certius *incurabilem* reddunt, aut id efficiunt, ut citius Hæmoptyſi *tabes* & *hectica* cum reliquarum *ordinariarum* evacuationum perturbatione aut obſtructione accidat, hocque modo vitæ finem acceleret: quid quod conſtant caſus in praxi medica, ubi *ſubito* cum *adſtingente ſuppreſſa* Hæmoptyſis immutata fuerit in gravem *vertiginem* & *apoplexiam* ex repentina regurgitatione & *congeſtione* ſanguinis *intra caput* tranſeunte & impetuoſam ac pertinacem excretionem *vicariam* ſanguinis e capite urgente, quæ vero in tales ſonticas progreſſus ſanguinis per cerebrum *ſufflamminationes* & ſtagnationes, aut *perruptiones* & *extravaſationes* lethales *intra cerebrum*, degenerat: huc referri merentur *ſpecialiſſimi perverſi* adſtringentium effectus in hæmoptyſi, velut per intervalla corripientes, *ſtrangulationes* faucium, vehementes *palpitationes cordis*, *raucedines* continuæ, *orthopnœa* & diſtincta *dyſpnœa* cum mirabili *complicatione* aliorum pathematum pectus affligen-

gentium, frequentes *lipothymici* inſultus, *ſpasmi* & *convulſiones*, *dolores* ſenſibiles, attamen abſconditi, *pectus* afficientes, concurſus *œdematoſi*, *hydrops*, *pectoris* & *pericardii*, *concretio pulmonum* cum *pleura* & adhuc alii, ejusdem *intrecatæ* qualitatis, affectus, quos adſtringentia *facilius* excitant, quando *imperite* in *Hæmoptyſi* adhibita fuere: imprimis vero hæc remedia in hac etiam afflictione excretiones *admodum* neceſſarias cum magno damno *perturbant*, ſicut illi, qui antehac *facilem* aut lubricam *alvum*, liberam & promptam *diaphoreſin*, ſufficientem & æqualem *diureſin* experti fuerant, nunc varias *difficultates* in harum excretionum *ſucceſſu* ſubeunt, ut ne quidem remediis, illarum excretionum *promotionem* concernentibus, *ataxiæ* tales facile obtemperent; unde *conſectaria* prægreſſæ hæmoptyſeos eo magis *intricata* redduntur, ſiquidem alias hæc *adſtringentia* in *Hæmoptyſeos* cura facile ad *corruptorum* morborum geneſes contribuunt: quæ obſervationes practicæ perinde neceſſarias *cautelas* ſubminiſtrant, quo in *periculoſa* tali Hæmorrhagiarum ſpecie remedia præſentis disquiſitionis admodum *provide* & judicioſe adhibeantur; ſiquidem illa denique etiam hunc *perverſum* effectum exſerunt, ut loco *ſecuræ* & *fundamentalis* curationis Hæmoptyſin *mitiorem*, quam *ſubito* cohibuere, ita diſponant, ut brevi intervallo *magno* iterum & utplurimum *lethifero* impetu irruat & *ſingularem ſaltum* deteriorationis, quam attenti obſervatores in *perverſo adſtringentium uſu & effectu* inquirunt & inveniunt, exhibeat.

§. V.

Nunc in ordine de *Vomitu Cruento* quædam anno-

 tabi-

tabimus: hic teſte experientia & referente *Illuſtr. Dn. D. Stahlio l.c. ʃ.30. facta jam notabili excuſſione, inter hujus generis fluxus fere patientius adhuc fert adſtrictionem:* attamen quod hæc adſtringentia *in hoc* affectu *aliquoties ſiniſtre* adhibeantur & operentur, perinde *teſtimonia* practica proſtant: quid enim utilitatis expectari debeat a *præcipiti* hujus vomitus obſtructione, quando adhuc in *primo* ſuo *impetuoſo* acceſſu & effluxu eſt, dum affluxus & *congeſtio* ad ventriculum *fortiter* inſiſtit, quando *tota maſſa* ſanguinis in magno *orgasmo*, *alvus* etiam valide occluſa, peripheria valde conſtricta, adeoque ſanguis *ex hac* in *interiorem* corporis regionem *copioſius* repreſſus, *motus* inſuper excretorius valde *exacerbatus* & immoderatus, cauſæ, quæ hunc vomitum *proximius* provocarunt *potentioris* efficaciæ fuere, facile *judicioſus* medicus agnoſcere poterit; ſiquidem ſub *talibus* circumſtantiis adhibita adſtringentia communiter *ſiniſtrum* effectum offerunt: inde enim oriuntur eximiæ *anguſtationes* & *ſuffocativæ cardialgiæ*, tranſitus *congeſtionum* intra *pectus* cum moliminibus *hæmoptyicis*, aut intra *caput* cum intricatis moleſtiis *cephalalgicis*, *hemicranicis*, *vertiginoſis*, *apoplectodeis*, anxietates præcordiales cum vehementi *palpitatione* cordis, *hypochondriorum* graviſſimi dolores & *acutiſſimo* ſenſu ſtipatæ *inflationes hepatis* & ſplenis, *ſpasmi ſemi convulſivi*, cum metu ſuffocationis in *diaphragmate*, acerbiſſimæ conſtrictiones *colicæ* & in *meſenterio*, atrociſſimi & corrupti affectus ſpaſtici *hypochondriaci*, morſicantes *ventriculi* dolores, *vani* conatus *vomibundi*, cum multa *anguſtia* conjuncti, *ſingultus* periculoſi, lethales *inflammationes* & *convulſiones* ventriculi, aliquando plane ſubitanea

mors

mors, talem perverſam Vomitus cruenti adſtrictionem & ſuppreſſionem excipiunt, qualis caſus allegatur *in A. N. C. dec. 1. an. 3. obſ. 24.* interdum ejusmodi adſtrictionem ſequitur *dejectio alvina cruoris nigricantis & fere picei, conf. A. N. C. dec. 1. an. 10. obſ. 20. & Excell. Dn. D. Stahlii diſp. de Motu Sanguinis a viis & craſi non pendentibus vitiis &c.* ſic *Schenckius lib. 3. de ſangv. vomitu obſ. 6. fol. 329.* commemorat caſum ſub titulo: *Vomitu ſanguineo annuatim detenta matrona, præſ. tempore Menſium, valde adſtringentibus uſa, arthritidem & gravem Cephalalgiam incurrit:* præter hæc conſequuntur aliquando *ſiniſtrum* adſtringentium uſum, in Vomitu cruento *ulcera* aut *ſphacelus* ventriculi, *concrementa* in *ventriculo* carnoſo-fungoſa, *induratio ſplenis* & *hepatis*, *inflammationes* in hiſce viſceribus, ulcerationes, hectica, hydrops, *icterus* cum *hectica* conjunctus, præc. *niger*, *œdematoſi* pedum tumores, *tympanites*, *contracturæ*, conſtans *virium* & *appetitus* proſtratio, *dolores* in *ſiniſtro* hypochondrio perennantes, variaque alia pathemata: ſingula hæc afflictionum *morboſarum* ſpecimina nituntur præcipue valde *impedito* & *turbato* progreſſu ſanguinis per *Venæ Portæ* propagines & cum eadem, per *connexa* viſcera, in quibus facile *ſtagnationes* & *ſtaſes* humorum & *conſentientes* aliæ vel in *bonum*, vel in *ſiniſtrum* & malum abeuntes effectum, oriuntur, qui *poſteriores* vero uſitatiores eſſe ſolent; & quemadmodum aliàs *impeditum* progreſſum ſanguinis in *Vena Portæ* graves *ſpaſmi* comitari ſolent, (id quod *Excell. D. D. Stahlius in diſp. de Vena Portæ, porta malorum, de Motu tonico vitali* & in multis aliis locis, velut ad oculum, demonſtravit) ita ejusmodi *conſequentes* affectus *ejusdem* proſapiæ eſſe

C 2 ſolent,

ſolent, dum per *adſtringentia* provocati ſunt, quæ remedia alias fibrarum motricium *ſtricturam* augere ſolent: aſt quoniam *adſtringentia* interdum *Hæmorrhagias provocare* & *exacerbare* ſolent, ita hujus obſervationis teſtem produco *Riedlinum*, qui in *Lin. Med. An. 6. Menſ. Julio obſ. 10. p. 764.* caſum allegat, quod *acetum* (quod vi ſua *adſtringente* ſatis cognitum eſt) ſub *Menſium fluxu largius* hauſtum, hujus *retentionem* & *Vomitus cruenti* ſubitaneam eruptionem & invaſionem excitaverit: de qua obſervatione author ita ſub finem judicat: *Studioſe vitanda eſſe tempore Menſium ea, quæ motum eorundem retardare, aut inhibere quovis modo poſſunt hæc linea ſat confirmat; ſanguis enim ille in motu conſtitutus, ſi præſertim ſit ſubtilior & viæ conſuetæ eidem intercludantur, retrocedens turbas movet & ubivis exitum quærit, quem hic in ventriculo invenit, in aliisque per minus adhuc conſueta loca inveniſſe hiſtoriæ medicorum teſtantur.*

§. VI.

Quæ damna *adſtringentia ſub Menſium fluxu* aut *legitimo*, aut *largo* & *excedente* incongrue adhibita pariant, omnibus peritis Medicis abunde conſtat, ita ut hæc obſervatio *peculiarem* disquiſitionem mereatur, quam tamen in compendio annotabimus: haud vero quisquam ſub *legitimo* Menſium ſucceſſu *talia* adhibebit remedia, niſi *ſub diæta* cum adſtringente ſubjecto error committatur, aut *ſub alio* morbo, quo durante, Menſes *ſua periodo* fluere ſolent, hæc medicamenta *priori* affectui opponantur, quæ vero hunc Menſium fluxum offendunt & turbant, v. g. quando ad fugandam *febrem*, ad coercendam *dyſenteriam*, *diarrhœam* adſtringentia propinantur, quæ

fluen-

fluentes nunc Menſes cohibent, tunc facile *ſontica* inde pathemata provenire ſolent, quæ *gravitate* & *accelerata* invaſione diſcrepant, ſecundum *ſubjectorum* aliarumque circumſtantiarum conditiones & diverſitates: hinc hiſtoria practica teſtatur, quod *repentina* Menſium *ſuppreſſio* ſubitaneos *periculoſos*, imo aliquando *lethales* affectus provocaverit: aliquando vero talem ſuppreſſionem *lentius* ingruentes & *diutius* inſiſtentes affectus excipiunt, quales obſervatores, ubi *Menſium ſuppreſſionem* pro themate & titulo habent, ferme innumeros allegare ſolent: repentinam talem retentionem conſequuntur *cardialgiæ ſuffocativæ*, *convulſiones* lethales, *inflammationes* uteri & inteſtinorum, aut aliorum etiam viſcerum, *febres acutæ*, cum *deliriis*, aliquando plane phreniticis, conjunctæ, ſubitaneæ *aſthmaticæ ſuffocativæ ſpaſticæ* afflictiones, impetuoſæ & pertinaces *congeſtiones caput*, *pectus*, aut *hypochondria* occupantes, enormes & excedentes profuſiones ſanguinis ex *inſolitis* viis, *apoplexiæ* plane *lethales*, *cardialgiæ ſyncopticæ*, aut cum anxio *vomibundo* conatu conjunctæ; numerum talium affectuum horrendorum & periculoſorum augent, *epilepſiæ* aut *aliæ* mirabiles *convulſionum* ſpecies, quæ nonnunquam incantamentis adſcribi ſolent, quarum *D. D. Præſes* mentionem fecit in *diſp. de Menſium anomaliis convulſivis*: Proinde vero *adſtricti* & ſuppreſſi Menſes invitant alias *vicarias*, ex *inſolitis* viis procedentes, *ſanguineas* fluxiones, velut *Hæmorrhagiam narium*, *Hæmoptyſin*, *Vomitum cruentum*, *Hæmorrhoides*, aut *molimina*, has Hæmorrhagias reſpicientia, videlicet *acutas* Cephalalgias cum *ſpaſticis* motibus ſtipatas, *Rhevmatiſmos* acutos, *eryſipelaceas* capitis inflammationes cum *Febre* con-

junctas, ominoſas *vertiginoſas* perturbationes, *ſpaſmos* in *collo* affligentes, *odontalgias* atrociſſimas, *aſthmata* variæ ſpeciei, maxime ſicca & *ſpaſtica*, *anginodeas* commotiones, aut plane *cynanchicas*, vehementes & frequentes *palpitationes cordis*, polypos cordis, ſpurias & veras *pleuritico-peripnevmoniacas* afflictiones, *ſtrangulatorio-ſuffocativas* comminationes, ſpaſticas *arthritico-rhevmaticas* commotiones, *contracturas*, *ſplenis* & *hepatis* infarctus, paſſionem *hyſtericam*, *colicam* ſimplicem & convulſivam, varios *Meſenterii* morbos multiplices anomalias *hæmorrhoidales*, *fluorem album* cum multis *ſpaſmis* ac *doloribus* ſtipatum, *Epilepſiam hyſtericam*, affectus *cachecticos*, *chloroticos*, *Tympaniten*, *Leucophlegmatiam*, *anaſarcam*, *tabem*, *ulcera in & externa*, *hecticam*, præcipue *obſtructiones alvi*, *glandularum* meſentericarum & reliquarum *primarum* viarum, *ſterilitatem*, *tumores* & *ulcerationes* uteri & connexarum genitalium muliebrium, in certis ſubjectis affectus *nephriticos*, *podagricos*, *arthritico-rhevmatico-podagricos*, *œdematoſos* tumores, intricatam & pertinacem *dyſcraſiam* humorum, quæ non niſi fluxus menſtrui *tempeſtiva revocatione* aliquo modo corrigi poteſt; ex hactenus vero commemoratis facile liquet *quanta morboſarum* afflictionum congeries concatenata ſit, quæ, ſicut a *qualibet* Menſium oppreſſione *facile*, oritur, ita eo *vehementius* & *contumacius* illæ invadunt, quando per *adſtringentia* remedia Menſium fluxus *incongrue* cohibitus fuit; qui eminentes *ſiniſtri* effectus in praxi medica memori mente obſervandi ſunt: de quibus etiam notamus, quod hactenus memorati *conſequentes* morbi communiter *corruptorum* morborum claſſi annumerari debeant, adeoque *ægre* mitiga-

ſtigari, nedum quidem conſtanti, aut *certa* promiſſione *integre* curari queant.

§. VII.

Dum *uteri* purgamina *ſanguinea* aliquo modo obſervamus, ita in hoc ordine & *nexu Lochiorum* mentionem facimus, quæ perinde ex *incongruo* Adſtringentium uſu magna, frequentia & evidentia *detrimenta* ſuſtinent; *repentinam* talem Lochiorum adſtrictionem excipiunt *inflammationes* uteri, *febris* inflammatoria, periculoſiſſimum uteri *eryſipelas*, quod tam atro carbone notat *Hippocrates*; *Convulſiones* uteri, *Colicæ* convulſivæ, *hyſtericæ* paſſiones convulſivæ & *ſtrangulatoriæ*, *gangræna* & *ſphacelatio* uteri, *cardialgiæ* ſuffocativæ & ſyncopticæ, *vomitus* pertinaciſſimi, *phrenitis*, *apoplectici* inſultus, *aſthma ſpaſticum*, *Febres acutæ*, *purpura* febrilis periculoſiſſima, molimina *hæmoptyica*, aut *actualis* hæmoptyſis, *deliria*, indurationes *ſplenis* & *hepatis*, *uteri ſcirrhus* & *cancer*, aut aliquando *hydrops uteri*, aut *concrementa* uterum moleſtantia, *tympanitis*, *Aſcites*, *phthiſis*, *hectica*, diverſi morbi *corrupti*, ad *ſpaſmorum* proſapiam ſpectantes, *contracturæ*, *paralyſes*, ſpaſmi *fixi*, *paſſio iliaca*, pertinaciſſima *alvi obſtructio*, aſthmata etiam *ſicca* valde refractaria, acutiſſimi *capitis dolores*, *ſterilitas*, *fluor albus* acris & pertinax, *ulcera* partium *genitalium*, *œdematoſi* tumores, cum *rhevmatiſmis* & *eryſipelaceis* commotionibus conjuncti, aliarum *ordinariarum* excretionum eximiæ *perturbationes*; & inde etiam propullulantes affectus morboſi, repentinæ, pertinaces & periculoſæ congeſtiones *ventriculum*, *hypochondria*, *pectus* & *caput* corripientes & in aptis ſubjectis, ſub *certis circumſtantiis* in perfectas *inflammationes* abeuntes,

tes, contumaciſſima & pertinaciſſima pathemata *hyſterica*, *mirabiles* & *horrendi* motus *convulſivi*, cum gravi *rationis* corruptione & *perturbatione* conjuncti, *peculiares* abſconditi *abdominis* & *uteri tumores*, quale exemplum allegat *Riedlinus Lin. Med. An. 6. Menſ. Aug. obſ. 16. p. 890. ſeq.* qui etiam illam obſervationem ſuo teſtimonio confirmat, quod ſi *non confeſtim* Lochiorum oppreſſionem *morboſa* pathemata ſequantur, tamen *poſt* aliquot annos ejusmodi damna ab eadem cauſa proveniant: ob id quædam fæminæ afflictæ miſeri morboſi *chronici* ſui ſtatus *prægreſſum* quoddam *puerperium* ſignificare ſciunt: aliquando ab ejusmodi Adſtringentium uſu originem trahunt *Molæ* & prægrandia *concrementa* in *uteri* cavitate: Simile quid judicandum eſt de *Hæmorrhagiis uterinis*, Menſium *plenariam* ceſſationem conſequentibus, quæ quando *præmature*, aut *incongrue* cum *adſtringente* remedio *obſtructæ* fuere, plurimos prædictorum affectuum poſt ſe trahunt, præcipue *convulſiva hyſterica* pathemata, *aſthma* & *catarrhum ſuffocativum*, *œdematoſos* tumores, *aſciten*, *tympanitem*, *colicam convulſivam*, *hecticam* & *ulcera uteri*: quo loco reminiſcitur *D. D. Præſes* alicujus caſus practici, qui ante plures annos ſub ejus directione medica fuit, ubi fæmina honeſta poſt quinquaſimum ætatis annum aliquoties ominoſam & moleſtam uteri Hæmorrhagiam perpeſſa fuerat, a qua ſub conſiliis *D. D. Præſidis* ipſa ſine mala conſecutione liberata fuit; quæ vero, quia quoad *diætam* & *animi* moderationem ſalutaribus conſiliis minus obtemperavit, novos ejusdem Hæmorrhagiæ inſultus invitavit, quorum unum ipſa proprio auſu adſtringente remedio cohibuit; & licet antea tale tentamen a D. D. Præſide interdictum fuerit, ſub præſagio metuendi

aſciti-

aſcitici affectus, tamen poſt adſtringentis clanculum adhibiti uſum, illa fæmina intra quinque ſeptimanarum ſpatium Hydrope aſcite expiravit: Quando porro in hoc nexu in memoriam vocamus *Hæmorrhagias*, quæ *abortus* comitari ſolent, tunc illarum *infelicem* tractationem cum *adſtringentibus* judicioſè annotavit & taxavit, *Celeb. D. D. Stahlius l. c. ſ. 33. nec non in diſp. de Abortu & fœtu mortuo:* temerariæ enim harum Hæmorrhagiarum adſtrictiones, non modo reliqui ſalubris *Menſtrui* proceſſus graviſſimam *perturbationem*, imminutionem & ſuppreſſionem, ſed & prædictos *acutos* uteri *inflammatorios* affectus invitant, nec non acerbiſſima pathemata *hyſterica*, cardialgico-*ſtrangulatorio*-ſuffocativa, *convulſiones* hyſtericas, *molarum* geneſes, morbos *corruptos*, cachectico-hectico-ſpaſticos, *Hydropem* & *flatulentam* extenſionem uteri, *ulcera uterina*, *conſuetudinem* abortiendi, cum conſequente *Hectica*, *nova* molimina *Hæmorrhagica* in *utero* cum pertinaciſſimis *ſpaſmis* & *congeſtionibus* ſtipata, *actualia* enormia repullulantia profluvia *cruenta* uterina anomala, *cardialgias*, velut per *paroxyſmos* vehementer angentes & cum *lipothymiis* conjunctas, perpetuam *ſterilitatem*, aliarum *ſalutarium* excretionum graves confuſiones, præcipue *retentiones*, ſpaſmos *in-* & *externum* corpus affligentes, cauſantur: interdum etiam *adſtringentia* remedia *mitiores* tales Hæmorrhagias in *excedentem* & *prodigum* ſtatum conjiciunt, cujus ultimæ obſervationis aliquot exempla & ſpecimina commemorare poſſemus, ſi ratio inſtituti & temporis concederet, interim illius veritas in facto attentis medicis incognita eſſe haud poteſt.

§. VIII.

In ſerie Hæmorrhagiarum nunc ſuccincta diſquiſitione *Hæmorrhoides* annotationem merentur, quæ vel in primo *acceſſu*, vel in proximis *moliminibus*, vel in plenario *ſucceſſu* ab *Adſtringentium* remediorum uſu *facile* & *valde* affici & alterari poſſunt; quæ obſervatio hujus Hæmorrhagiæ *diſtinctam* ſenſibilitatem manifeſte comprobat; quemadmodum *mitioris* efficaciæ adſtringentia in hoc proceſſu *hæmorrhoidali magnam* operationem præſtant: quamobrem generali quodam monito valde raram, refractam & circumſpectam illorum ordinationem commendamus: etenim vel *unica adſtrictorii* effectus medicina, ejusque *unicus* uſus, aut *in*-aut *externus*, totam *ſalutarem* hujus fluxus deſtinationem invertere & *corrumpere*, quid quod valde *perniciosos* conſequentes effectus provocare poteſt, imo proh dolor, ſæpe ſuevit, qui *alia* methodo haud *emendari* & corrigi potuerant: Et meretur ſane judicioſam obſervationem, quod infelix & *incongruus* uſus adſtringentium in *primo* acceſſu motuum hæmorrhoidalium, intricatos, corruptos, refractarios & complicatos morbos accerſere queat, quos illi, quibus *Hæmorrhoidum* negotium & *adſtringentium* relatio ad illud haud condigne cognitum eſt, haud *a tali proſapia* derivare ſciunt & volunt; unde ſæpe *ſaltus* ad *alias* cauſas formatur & curatio *ex alio* fundamento inſtituta minus proſperis ſucceſſibus gaudet: attamen *ſiniſter* uſus adſtringentium in *Hæmorrhoidali* negotio, multiplices *ſiniſtros* habet effectus: haud quidem nobis inpræſentiarum de tali *craſſo* judicio, aut rectius crudo *præjudicio* ſermo eſt, quod Hæmorrhoides *promiſcue*, utpote nude *præternaturales* & *abſolu-*

abſolute inſalubres ſanguinis profuſiones *coercendæ* ſint, ſed illam tantum ſollicitudinem intelligimus, qua aut *largior*, aut plane *excedens*, aut cum *doloribus* ſtipata hæmorrhoidalis commotio & fluxio *ſubito* adſtringentibus profligatur, unde lerna & *caterva* malorum evolat & propullulat; ad hunc cenſum pertinent, *inflammationes* & *ulcerationes* in locis hæmorrhoidalibus, ut & ſeorſim *fiſtulæ*, *colicæ* hæmorrhoidales, *gangræna* & *ſphacelus* inteſtinorum, atrociſſima pathemata *hypochondriaca*, *ſplenetica*, *hepatica*, *nephritica*, *cardialgica*, *vomibunda*, podagrica, *arthritico-colico-podagrica*, *mictus cruentus*, *dyſuriæ*, *aſthmata ſicca* & *ſpaſtica*, *catarrhus ſuffocativus*, *polypi* & *palpitatio cordis*, varia *concrementa*, tam in *confiniis* locorum hæmorrhoidalium, quam in reliquis *externis* regionibus corporis, molimina ad *vomitum cruentum*, aliquando ad *Hæmoptyſin* tendentia, *vertiginoſæ* perturbationes, *apoplecticæ* comminationes, aut *actuales* invaſiones, *indurationes* viſcerum, impr. ſplenis & hepatis, *icterus*, *œdemata*, *cachexia*, *hydrops*, *hectica*, gravis *oppreſſio pectoris*, partium *genitalium* multiplex offenſio, tranſitus congeſtionis ad *ventriculum*, indeque orientes diverſæ *ventriculi* afflictiones, præcipue *anguſtiæ* poſt paſtum, frequentes *anxii* urgentes conatus *vomibundi*, *concoctionis* perturbatio, *vomitus cruentus*, *melancholia hypochondriaca*, *mania*, pertinax *obſtructio alvi*, indeque proveniens *ileus morbus*; quales numeroſos conſequentes affectus fuſius *D. D. Præſes* commemoravit *in diſpp. de Hæmorrhoidum anomaliis*, *de Hæmorrhoidibus ſuppreſſis*, *de Hæmorrhoidibus ſymptomaticis*: imo *tanta* adſtringentium vis eſt in Hæmorrhoidali negotio adhibitorum, ut effectus *ſiniſtri* inde provenien-

tes *haud facile emendari* queant: quid quod accidit etiam interdum, ut in *exceſſivo* fluxu hæmorrhoidali, ubi ſanguis *ſubtilior*, congeſtio *fortior* & *pertinacior* eſt, adhibita *adſtringentia* fluxum præſentem *augeant*, exceſſum *confirment* ac *lethalem* effectum & eventum accelerent & promoveant; unde interdum in tali caſu & medici & alii homines conqueruntur, quod nulla medicina, aut nullum medicamentum amplius operationem ſuam exſerere potuerit, man habe wohl mercken können, daß es mit dieſen Zufall zum Todt geben werde, weil nichts mehr anſchlagen wollen, und die gebrauchten Artzeneyen lauter contraire Würckungen gehabt.

§. IX.

Et quamvis *Mictus cruentus* etiam *circumſpectum* Adſtringentium uſum perferat, tamen *incongrue*, præmature, *liberaliter* & *diutius* adhibita talia remedia, multos & graves *ſiniſtros* effectus provocant, quos hoc ordine brevibus annotabimus: quæ pathemata *ſuppreſſio Mictûs Cruenti* cauſetur, ex parte annotavit *Claudinus in Conſult. & Reſponſ. Conſ. 141. fol. 248.* Sicut itaque cruenta Mictio aliquando ex Hæmorrhoidibus *ſuppreſſis* oritur, ita illius Mictus *ſuppreſſio vehementi* impetu in loca *hæmorrhoidalia* ruit, unde *colicæ hæmorrhoidales* pertinaciſſimæ, *inflammationes* periculoſæ locorum *hæmorrhoidalium*, affectus *nephritici*, *iſchiadici*, *gonagrici*, *podagrici*, *dyſuria* & *iſchuria* pertinax & valde moleſta, *ulcera veſicæ urinariæ* cum intenſiſſimis *doloribus* conjuncta, *œdemata* pedum, *cachexia*, *aſcites*, conſequuntur: nonnunquam, attamen rarius, molimina *hæmoptyica* ſuperveniunt, ſicut *concurſum mictionis cruentæ* & *ſputi cruenti* annotavit *An-*

gel. Victorius Conſult. Medic. 67. p. 217. vid. Breßl. Geſch. 18. Verſ. *p. 622. de Mictione cruenta cum Hæmoptyſi alternante;* quo pertinet concurſus hujus mictus cum *cruentatione gingivarum, vid. Hæchſtetterus decad. 1. caſ. 2. Hollerius de morb. int. lib. 1. c. 51.* allegat caſum, de *quodam ſanguinem per urinam, alvum* & *vomitum* emittente: quibus obſervationibus id ſignificare & demonſtrare volumus, quod *ſuppreſſio* mictus cruenti *ſimiles* partes & *regiones* variis *morboſis* afflictionibus ſubmittere queat ſoleatque: ita *Acta Berolin.* reminiſcuntur *metaſtaſeos mictus cruenti ad caput decad. 2. Vol. 2. p. 23. conf. diſp. D. D. Præſidis de Mictu cruento:* nonnunquam *ſuppreſſionem* mictus cruenti excipit affectus *paralyticus, hemiplecticus, apoplecticus, hecticus, maraſmus ſenilis, aſthma ſiccum, catarrhus ſuffocativus, impotentia virilis,* frequentes *colicæ nephriticæ,* aliæ *anomaliæ hæmorrhoidales,* ominoſa *virium* proſtratio, ſingularum *functionum* animalium, moralium & naturalium perturbatio & nonnunquam enervatio, *ſtupor* membrorum paralytoideus, *aridura* & *contractura* partium, *conf. Illuſtr. Dn. D. Stahlius l. c. ſ. 35.* Proinde in experientia medica exempla deſunt, ubi *mictio ſanguinea adſtringentibus non ceſſit vid. Riedlini Lin. Med. An. 6. Menſ. Aug. obſ. 3. p. 862.* Neque etiam *Gingivarum cruentationes promiſcuam* ſuppreſſionem & *adſtringentium* ordinationem admittunt, præcipue quando illæ cum *aliis* Hæmorrhagiis conſentiunt, velut cum *ceſſantibus narium Hæmorrhagiis,* aut *Menſium ſuppreſſionibus* & retentionibus &c. aut quando illæ *periodicæ* exiſtunt, quales *Schenckius lib. 1. de gingivis. obſ. 2.* allegat, vel ſi *magna* congeſtione ſtipatæ ſunt, ut ſanguis ex *reliquo* corpore ad *gingivas* lar-

gius advehatur, vel ſi ipſa cruentatio *primo* ſuo ſucceſſu *impetuoſa* eſt & ſubinde cum magno ſanguinis *orgasmo* & animi *angore* ſuſtentatur, ubi communiter *affluxus* ſanguinis ad locum affectum *copioſior* eſſe ſolet: quando etiam talis cruentatio poſt valde *dolorificam* dentis extractionem obtigit, quam pertinaces humorum *affluxus*, in tales *hæmorrhagias*, aut *tumores*, aut *inflammationes* interdum abeuntes, ſequuntur; quando in ſubjectis admodum *plethoricis* & in *liberales*, *largas* & *ſalutares* Hæmorrhagias pronis occurrunt &c. in quibus & adhuc *aliis* circumſtantiis adſtringentia, *confeſtim* adhibita, *ſiniſtras* operationes exhibent & *inflammationes* in faucibus, collo, aut reliquo capite, *Hemicranias*, *phrenitides*, acutas *cephalalgias*, *vertiginoſas* perturbationes, inflammationes *pectoris*, hæmoptyica molimina, aut conſequentes *perfectas Hæmoptyſes*, aut tranſitus in *priſtina* loca Hæmorrhagica, affectus *ſpaſticos* aut plane *convulſivos* cauſantur; ſiquidem ex experientia medica conſtat, quomodo *gingivarum affectus* cum *Menſibus* cohæreant: *vid. Schenckius* de *Menſibus ex gingivis lib. 4.* ſub tit. *Menſes e loco alieno fluentes obſ. 3.* ubi caſus ex *Ronſſæo* allegatur, *conf. Rhod. Cent. 3. obſ. 51. Zac. Luſit. Prax. admir. Lib. 1. obſ. 19. Schneiderus de Catarrh. lib. 3. c. 8. p. 278. conf. A. E. L. An. 1727. Menſ. Sept. p. 402. de ulcere gingivarum ex Hæmorrhoidibus conſolidatis*: Dantur vero viciſſim caſus, qui probant, quod *cruentationes gingivarum nullis* (adeoque etiam adſtringentibus) *cederent medicamentis*, unde *æger e medio ſublatus* fuit, *conf. Schenckius l. c. obſ. 3. ex Hollerii* obſervatione *Com. 2. ad aphor. 18. & lib. 2. ſect. 2. Coac Hipp. 1108.* quibus annotationibus adhuc addimus hiſtoriam ex *A. N. C. Dec. 1. an. 3. obſ. 316. de Hæmorrhagia*

rhagia poſt evulſum dentem & morte poſt ſubito repreſſam talem Hæmorrhagiam: quæ ſingulæ obſervationes ſe invicem *illuſtrant* & noſtram tractationem *confirmare* adjuvant.

§. X.

Præter hactenus propoſitas obſervationes placet paucis adhuc reminiſci ſiniſtri uſus & effectus adſtringentium in *Hæmorrhagiis Vulnerum:* etenim ſi vulnera aut *ſimplicia*, aut *vaſorum* ſanguiferorum ſanguinem fundunt, inſuperque ſubjecta eminenter *plethorica*, proinde *ſenſibilia*, in *commotiones* & *evacuationes* ſanguinis *prona*, fortioribus animi *patheticis* commotionibus *iracundis*, *terrificis*, *libidinoſis* immodicis *deſideriis* occupatis &c. obnoxia, *diætæ plenæ*, lautæ, ſpirituoſæ adſueta, variis & frequentibus *exæſtuationibus* ſanguinis expoſita, iteratæ *ebrietati* dedita ſunt, ſi plurimi horum reſpectuum *proximius* ad illatam læſionem applicari poſſunt, ſi ſub vulneratione præſentia *ebrietatis*, magna *commotio animi*, gravis *exæſtuatio* corporis &c. concurrunt, tunc haud ſecurum & ſalubre eſt, ut *citius* adſtringentia adhibeantur, quæ *repentina repreſſione* ſanguinis graves & *perniocioſas* alterationes cauſantur, dum *inflammationes* præcipites, impetuoſas & pertinaces, *febres* vulnerarias, *Spasmos* vehementes, *convulſiones*, periculoſos *tumores* affectarum partium, cum *doloribus* conjunctos, *congeſtiones* & *molimina hæmorrhagica*, alia loca aliasque regiones invadentia, pro ratione circumſtantiarum *deliria*, *phrenitides*, affectus *ſoporoſos*, *apoplecticos*, *paralyticos*, *ſyncopticos* inſultus, ſubitaneam *putredinem*, ægerrimam partis mundificationem, *dolores ardentes* & *ſpaſticos* proxime circa affectam

ctam partem *obſtructiones alvi* & *urinæ*, graves perturbationes progreſſus ſanguinis, præcipites *translationes* ſanguinis in alia & *nobiliora* ac *ſenſibiliora* loca, eximia totius curæ *impedimenta*, quæ ægrius *optimis* medicationibus obtemperant, *inverſiones* vulnerum in ſuſpectos *tumores*, ominoſas *ſynovias*, aut refractarias *ulcerationes* cauſantur: hinc periti & circumſpecti medici & chirurgi ſolliciti monent, ne in *capitis* & partium *largius* ſanguiferarum vulneribus *Hæmorrhagia confeſtim* coerceatur, quoniam talem ſuppreſſionem, ſub prædictis circumſtantiis præſtitam, modo indicata & adhuc alia pathemata ſequuntur: hinc *Benedictus de curandis morbis lib. 1. c. 47.* & ex hoc *Schenckius lib. 1. de vuln. capit. obſ. 2.* dicunt: *quod in vulneribus capitis aliarumque partium curandis nonnunquam largiori ſanguinis profluvio ad convulſiones declinandas indulgendum:* quo referimus *Paræi* verba in *chirurg. Lib. X. cap. 20:* dum dicit (ubi *de tractatione ſagittæ in oſſa defixæ* ſermonem habet) *ſanguis exprimendus ejusque liberior effluxus pro virium tamen & partis conditione permittendus, ſic enim pars ipſa, plethora & cacochymia levabitur, minusque inflammatione, putredine, & aliis, quæ in metu ſunt, ſymptomatibus, tentabitur:* cum quibus obſervationibus *Paracelſi* annotatio ſub *congrua* limitatione & interpretatione concilianda erit, quando de Hæmorrhagiis vulnerum in *ſua chirurgia* judicat, quod illæ *permittendæ* ſint, usque ad *ſtatum*, videlicet ſubjecto, læſioni & circumſtantiis *congruum:* & quamvis non ſemper juxta illius monitum in *repentinis* præſertim Hæmorrhagiis ubi *periculum in mora* eſt, *tamdiu* cum ſiſtentium uſu *cunctandum* ſit, donec illius *cauſa* remota fuit, ſicut *Hildanus*

danus cent.5. obſ.72. hanc animadverſionem taxavit, tamen in prædicta annotatione *applauſum* utique meretur: hanc *cautelam*, quam præſenti meditatione commendamus, confirmat tanto magis ille effectus, quando aliæ *prægreſſæ* conſuetæ *ſalutares* Hæmorrhagiæ, hanc viam *inſolitam* patefactam ingrediuntur, & ex eadem *vicario* modo urgentem ſuperfluum ſanguinem proſequuntur; ſicut exempla proſtant *Menſium per vulnera* fluentium *vid. Schenck. lib. 4:* quemadmodum illa obſervatio in foro chirurgico attento & *judicioſo* animo annotanda eſt, quod magna circumſpectione adſtringentia in Hæmorrhagiis vulnerum adhiberi debeant, quando vulnera *tali tempore* inflicta ſunt, quo aliæ *ſalutares* Hæmorrhagiæ ſuccedere ſolent, aut *artificialis* ſanguinis ſubtractio antehac adminiſtrata fuit: Ex quibus ſingulis obſervationibus inclareſcit, quam *ſæpe ſiniſter* horum remediorum uſus & effectus in Medicina occurrat & quanta ſollicitudine ille vitandus ſit.

§. XI.

Tam numeroſos & eminenter *perverſos* & pernicioſos effectus exſerunt *Adſtringentia ſiniſtrè* uſurpata, præc. in *Hæmorrhagiis* diverſis, ſicut hactenus ſufficienter annotavimus; ejusmodi *perverſi* effectus proveniunt a gravi & valde *præjudicioſa tonici* motus alteratione, quando videlicet hæc adſtringentia remedia adhibita anſam ſubminiſtrant, aut ſtimulum addunt, quo ſub *forti* ſanguinis *affluxu*, orgaſmo & effluxu, *fibræ* ſic dictæ *motrices* circa locum *excretionis* repente & *vehementer conſtringuntur*, adeoque hæc evacuatio *ſubito* ſufflaminatur: quippe quæ *accelerata* & præmatura cohibitio Hæmorrhagiæ præcocem alterationem, non modo quoad *ſenſum*, vitali

 œco-

œconomiæ invigilantem, ſed & quoad *humorum* motum, & connexarum partium ſolidarum *organicarum* ſtatum & uſum; etenim in tota *rerum natura* manifeſtum eſt, quod *ſubitaneæ* mutationes graviſſimas *alterationes* cauſentur: quando enim operatio quædam in ſuo *tenaci* & *impetuoſo* ſucceſſu *ſimul* & *ſemel* cohibetur, tanta in *cauſa* operante contingit *confuſio* & conſternatio, ut *perverſiſſimæ* conſequantur actiones, quarum decurſus & exitus utplurimum *perniciosſus*, imo ſæpe *funeſtus* eſt: quid quod tanta hujus *repentinæ* alterationis vis eſt, ut pravi effectus, & malæ conſecutiones *ægerrimè* corrigi queant; id quod ſupra in ſpecimine *Menſium* & *Hæmorrhoidum* brevibus indicavimus, ut facile periti & judicioſi Medici agnoſcant & deplorent, quandam ſtragem & perniciem *unquam* adſtringentia in talibus Hæmorrhagiis præſtiterint: imo *veritati obſervationis* practicæ reſpondet, quod *ſemper* adſtringentia in *talibus* Hæmorrhagiarum ſpeciebus *incongruè* propinata præſagium *malum* de ſucceſſu *curæ* & *morbi* ferre urgeant: quanta vero eximia *damna*, ex *ſubitaneis* Hæmorrhagiarum adſtrictionibus propullulent & corpori immineant, haud difficili indiget demonſtratione: inde enim oriuntur *præcipites* ſanguinis, in *effluxu* ſuo *impediti*, in *affluxu* vero ſuo impetuoſo non *temperati*, *reſtagnationes*, nimiæ & momentaneæ vaſorum & partium *oppletiones*, indeque *ſubito* exorientes ſanguinis arduæ & magnæ *ſtagnationes*, aut plenariæ *ſtaſes*, præcoces *corruptiones*, aut *functionum*, in *afflictis* partibus perficiendarum, repentinæ immutationes; quibus alterationibus ſuperveniunt pro *partium* & *individuorum* præcipuè etiam *ſenſibilitatis perſonalis* diverſitate, modo impetuoſi & vehementes *ſpaſmi*, modo atroces *convulſiones*, modo *inflam-*

flammationes, modo *febres* & hæ quidem aut valde præcipites & *acutæ*, aut perquam *erroneæ:* ejusmodi repentina alteratio ad morbos *complicatos*, *intricatos*, *corruptos* & admodum *refractarios* contribuit: quid quod *una* prædictarum Hæmorrhagiarum *perverſo* adſtringentis uſu *offenſa*, *totam* corporis œconomiam afficere, multisque pathematibus obruere poteſt & ſolet: hinc in tali ſtatu *nulla calamitas ſola*: quin plane tales *conſecutiones* morboſæ irruunt, quæ ſæpe *nihil commercii* cum Hæmorrhagiis habere videntur: quare varia *motuum* vitia, nunc in *exceſſu*, nunc in *defectivo* proceſſu, nunc in *irregulari* ſucceſſu conſiſtentia, oriuntur: hinc ſinguli ferme compatiuntur *humores*, qui modo in *libero* ſuo progreſſu eximie *impediuntur*, modo ſubitanea *mixtionis* & *conſiſtentiæ* perverſione afficiuntur, adeoque inficiuntur, aut *depravata* qualitate offenduntur, modo in *diverſas corruptionum* ſpecies conjiciuntur, inde porro functiones *ſe-* & *excretoriæ* turbantur & communiter *minuuntur*, *impuritates* coacervantur, ordines *reliquarum* operationum pervertuntur, organa deobſtruuntur, adeoque *ſpecialia* illorum officia ſupprimuntur aut impediuntur, variique *connexi pravi* effectus, indicato cauſandi modo, eliciuntur: imo aliquando hæc remedia *incongruos conatus* hæmorrhagicos alliciunt, adjuvant, excitant & exacerbant, ut *ultimam* perruptionem adjuvando, *vehementioribus* congeſtionibus viam aperiant, ſubinde vero *exceſſivas* Hæmorrhagias provocent: ſicut viciſſim talia remedia, prudenti & *artificioſa* manu adhibita, *difficulter* erumpentes *ſalutares* Hæmorrhagias ad *faciliorem* fluxum & ſucceſſum diſponere adjuvant: quæ conſideratio eo etiam inſervit, ut *cauſali* explicatione illum effectum *illuſtrare* & *demonſtrare* queamus, cur in-

terdum Adſtringentium remedia contrarium edant effe-ctum & Hæmorrhagias præſentes magis *excitent*, quam refrænent: de qua *inverſa*, in multis caſibus etiam *per-verſa*, imo plane *contraria* operatione adſtringentium in prædictis mentio facta fuit.

§. XII.

Sed quid in tali neceſſitate *conſilii* ſupereſt? quando miſeri quidam patientes in talia *pericula* inciderunt; facta quidem infecta fieri haud poſſunt! interim in tali modo læſis oleo & vino opus eſt: non negandum tamen eſt, quod aliquando in ſcyllam incidat, qui & charybdin vitare ſtudet; quam ob rem magna circumſpectione in ejusmodi caſibus opus eſt: ita afflictos penitus *deſerere* & prognoſtico *fatali* relinquere velle, *relligio* vetat & chriſtianus amor obſtat, multa vero *ſalutaria promiſcue* polliceri velle, *conſcientiam* violat, quoniam tales caſus magis in *deteriorem*, quam meliorem inclinant ſtatum, neque in *Medico*, harum obſervationum *optime* gnaro, ejusque *poteſtate* eſt, ut relevetur æger: ſiquidem *occaſio præceps*, *vita brevis* & *experimenta inſufficientia* ſunt: *magni* momenti artificium eſt, ſi aliquando plures corrigere poſſunt, quod *unus ſiniſtro* adſtringentium uſu perdidit; interim a perito medico id faciendum eſt, *quo usque* vires artis pertingunt; reliquum *divinæ* directioni relinquendum: quamobrem aliquando in *præmatura* & *ſubitanea* ſuppresſione Hæmorrhagiarum *matura V.Sio* inſtituenda, antequam periculoſæ *inflammationes*, *ſpasmodicæ*, *convulſivæ* aut *febriles* commotiones ſuperveniunt; talis miſſio ſanguinis in ejusmodi circumſtantiis non debet eſſe *exigua*, quamvis Hæmorrhagia præceſſerit, quoniam motus in ſanguine *poſt adſtrictionem vehementior* eſt: deinde opera

dan-

danda eſt, quo *motus*, reliquas *ſalutares* & neceſſarias evacuationes *retinentes*, emendentur, ob quam cauſam conveniunt *antiſpasmodica*, *nitroſa*, *cinnabarina*, *abſorbentia*, cum *acidis* ſaturata, *corallia rubra*, ſpir. nitri dulcis, nec non *lenientia emulſiva*, gelatinoſa, lacticinia, decocta lenitiva; ad *alvum* ſeorſim allevandam oleoſa *lenientia interna*; clyſteres lenientes, cataplaſmata lenientia, mannam cum cremore tartari oleoque amygd. dulc. aut lacte mixtam commendamus; proinde conveniunt auxilia *ſanguinis* motum in *æqualem* progreſſum & diſtributionem redigentia, velut *infuſa calida* ex rad. cichor. ſcorzon. gramin. liquir. C. C. raſpat. paſſul. min. cremor. tart., cum dimidio aquæ & lactis conficienda; ut & potiones ex aqv. deſtill. ſcorzon. ceraſ. nigr. Plantag. fl. ſambuc. acac. gelat. C. C. liqv. ſpirit. nitr. dulc. ſyr. papav. rhæad. præter hæc conferunt *ſecura* & *ſelecta ſedativa*, *minimè* opiata, neque etiam facile aut promiſcue caſtorina, ſed *papaveracea*, aut decocta aut emulſiva; quo etiam flor. chamom. vulg. ſambuc. aneth. acac. ſpectant, qui decoctis combinari poſſunt: præſtat tamen in ejusmodi caſibus *antiſpaſmodica* & *lenientia* vicibus *repetitis* adhibere, haud vero remedia ſanguinem valde *commoventia* interponere: pro re nata proſunt *pediluvia*, *fomenta*, & *alio* modo extrinſecus partes *ſtrictas relaxantia*, velut in *Hæmorrhoidum*, *Menſium* & *Lochiorum* præmatura ſuppreſſione: præterea etiam in tali neceſſitate *congruam* medelam *retardare* haud convenit, ſed *primis* principiis mox obſtare expedit, neque tamen decet *correctionem* ejusmodi ſiniſtri adſtringentium effectus *impetuoſe* urgere, quoniam ejusmodi caſus *moderate*, attamen cum *efficaci* ſucceſſu tractari debent: Quando effectus ſiniſtri prædicti in *chronicos* morbos abeunt, tunc in non-

nullis caſibus *Balnea* & *acidulæ* utilitatem ſuam promittunt, modo *tempeſtive* adhibeantur, priusquam humorum *ſtagnationes*, aut viſcerum *indurationes firmiorem* ſedem occuparunt: ubique tamen moderata *humectantia*, leniora *reſolventia*, & temperata *lenientia* conveniunt: ſiquidem repetita ſanguinis ventilatio proinde commendationem meretur; quid quod aliquando in repentina *urgente* neceſſitate artificioſe & methodice *repetita* talis VSectio utilis & neceſſaria exiſtit: habent etiam in quibusdam caſibus *revulſiva* ſuum locum, quando videlicet ex *incongruo* adſtringentium uſu repente *translationes* periculoſæ in *alia* ſuſpecta i.e. *majus* periculum involventia loca abeunt: *Panaceæ* inſtar in talibus caſibus convenit *pulvis antiſpasmodicus Stahlianus*, quater quinquies per diem naturalem adhibitus & cum *pilulis Stahlianis* interpoſita vice adhibitus, quæ poſteriores iterum neceſſarias & *ſalutares* Hæmorrhagias, *tempeſtive* tamen & *methodice* adhibitæ, in ordinem ducere & aliorum remediorum oblatorum & præmiſſorum *ſiniſtrum* effectum, *relative* corrigere adjuvant: ſufficiant hæ *fundamentales* & *generales* annotationes *Practicæ*, præſenti tractationi quadrantes: ſpecialiores ulteriori meditationi relinquimus; nunc vero huic explicationi finem imponimus; humillimis itaque divinam bonitatem celebramus laudibus, quod præſenti noſtro conatui & propoſito annuere voluerit, quam devotiſſimis etiam precibus flagitamus, quo cœleſti ſuo adjutorio efficiat, ut huic tractationi ſalutaribus ſucceſſibus exoptatus præſto ſit

F I N I S.

QUæ ſcena rerum? num Podalirius
Reſurgit urna? natus Apollinis,
Novusve Chiron prodit orbi,
Ut trepident, fugiantque morbi?
Sic eſt. Hygeæ Clarus honoribus,
Et laureata fronte ſuperbior,
Fridriciana vult abire,
In patriam neo-Doctor ire.
I, perge, ventis pergito proſperis;
Praxin futuram numina ſoſpitent,
Per ſuaviorem perge morem
Corporibus renovaſſe florem.
I, perge, felix vulnera ſubleva
Dans ægriori pharmaca corpori,
Hygea dignum TE profatur,
De titulo TIBI gratulatur.
Peſtis, malorum grandior Ilias
Devaſtet orbem, Struma, Steatoma,
Aphthe, Parotis, Noma, Flatus
Hippodatæ regione natus.
Inceſtet auras, ſanguis inertia
Lenta volutus corpora Colchico
Lambat veneno, TU petitam
Des patriæ medicando vitam.
Seu ſanitatem ſubruat impius
Sub corde Cauſus, ſeu Cephalalgia
Cauſet dolores, TU petitam
Des patriæ medicando vitam.

Epiphonema.

EXhIbeo VerI, qVæ reſpICe, MVnera CorDis.

Car. Frid. Pfiſter de Burgdorff,
Auſtr. Vien. AA. LL. & Phil. Mag. Med. Cand.

EXercitatus mille laboribus,
Centumque curis jam ſatis improbis
Atletha vexatus, duello
Victor abis generoſiore.

Poſt bella fauſto Marte ſilentia,
Victorioſus quæ duce pallade
Bellator intraſti, mereris
Lauricoma radiare fronte.

Sublimiorum culmina fulgidus,
Conſcende honorum, neſcia ſordido
Latere virtus in profundo,
Te meritam vocat ad coronam,

Non indecoro pulvere ſordidam
Capeſſe laurum, quam tibi poplite
Me nunc recurvo ferre demum
Docta jubet Medices facultas,

Scientiarum clarus adoreis,
Et docta cinctus tempora laurea
Poſt detriumphatos labores
In patria ſine fine ſplende.

Hiſce Doctiſſimo Domino Candidato amico ſuo ſuaviſſimo debitiſſimam animi ſui obſervantiam teſtatam facere voluit

Petrus Linden,
ex comitatu Lippienſi Weſtphalus
LL. Cand.